

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

1. Mokyklos nebaigimo samprata

Įvadas

- 1.1. Pagrindinių mokyklos nebaigimo tendencijų Europoje analizė
- 1.2. Statistiniai duomenys ir lyginamoji analizė
- 1.3. Politika ir mokyklos nebaigimas
- 1.4. Sunkumai mokytojų akimis
- 1.5. Sunkumai mokinių akimis
- 1.6. Išvados

Įvadas

Šiame skyriuje apžvelgiama dabartinė mokyklos nebaigimo situacija Europoje ir nagrinėjama klasės bendraamžių konteksto įtaka mokinių iš šeimų su mažomis pajamomis elgsenai mokyklos veiklose. Tiksliau, nagrinėjamas ryšys tarp įsitraukimo į mokymo veiklas konteksto ir moksleivių elgesio sunkumų.

Bendras tikslas yra geriau suprasti klasėje veikiančių bendraamžių kontekstus, leidžiančius paaugliams labiau įsitraukti į mokymosi veiklas mokykloje, akcentuojant kontekstines intervencijas klasėse, skatinančias akademinis pasiekimus.

Mokyklos nebaigimo (MN) sąvoka, dar vadinama „Ankstyvu pasitraukimu iš švietimo sistemos“ (APŠS), pradėta taikyti Europos Sąjungoje apibūdinant ilgalaikio pasitraukimo iš mokyklos procesą, apimančią 18–24 metų jaunuolius, kurie nėra įgiję vidurinio išsilavinimo ir šiuo metu nedalyvauja jokiaje oficialioje švietimo ar mokymo veikloje (pagal Tarptautinį standartizuotą švietimo klasifikatorių (ISCED)). Skirtingai nuo iškritimo iš mokyklos problemos, kuri reiškia laikiną mokymosi nutraukimą, mokyklos nebaigimo reiškinys sutampa su galutiniu pasitraukimu iš mokymosi sistemos.

Tai reiškia, kad mokyklos nebaigimas yra daugialypis ir sudėtingas reiškinys, kurį sukelia didėjantis atskirties procesas. Tai yra asmeninių, socialinių, ekonominių, švietimo ar su šeima susijusių priežasčių rezultatas (*Reducing early school leaving: Key messages and policy support*).

Kaip rodo tyrimai, prastas išsilavinimas dėl mokyklos nebaigimo iš esmės lemia didesnes valstybės ir socialines išlaidas, mažesnę socialinę santalką ir įsitraukimą, didesnę nedarbo, prastesnės sveikatos ir didesnę nusikalstamumo tikimybę.

Ir atvirkščiai, nurodoma, kad sėkmingas išsilavinimas turi teigiamą įtaką žmonių darbingumui dėl geresnių galimybių darbo rinkoje ir didesnių atlyginimų. Tai, žinoma, reiškia geresnį žmogiškųjų išteklių prieinamumą ir tolesnį ekonomikos augimą bei nacionalinį produktyvumą.

Todėl aukšti mokyklos nebaigimo rodikliai dėl jų ilgalaikio poveikio visuomenės vystymuisi ir ekonomikos augimui šiandien pripažįstami kaip viena svarbiausių švietimo problemų (Dale, 2010 m.), o mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus sumažinimas iki 10 % iki 2020 metų yra pagrindinis 2020 m. Europos Sąjungos švietimo strategijos siekis.

Dokumentais pagrįsta, kad dėl ankstyvo pasitraukimo iš švietimo sistemos sumažėja įsidarbinimo galimybės ir padidėja nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties tikimybė (Europos Komisijos „2015 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuliotenis“ (angl. *European Commission, Education and Training Monitor 2015*). Siekdama spręsti šią problemą, ES paskelbė eilę dokumentų, susijusių su mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus mažinimu: Europos Sąjungos Tarybos rekomendaciją dėl politikos, kuria siekiama mažinti mokyklos

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

nebaigusiu asmeniu skaičiu (2011); Tarybos rekomendaciją dėl jaunimo garantiju iniciatyvos nustatymo (2013); Naują Europos igudziu darbotvarke (2016) ir kt.

Be to, mokyklos nebaigimas yra sudetingas klausimas, kurio negalima isispresti pasitelkus vien tik švietimo politika. Veiksmingos mokyklos nebaigimo mažinimo strategijos turi buti susijusios su švietimo, jaunimo ir socialine politika. Jos turi buti pritaikytos vietos, regiono ir valstybes sąlygoms (Komisijos veiksmu planas, skirtas mokyklos nebaigusiu asmenims mažinti).

1.1. Pagrindiniu mokyklos nebaigimo tendenciju Europoje analize

Europos Sąjunga apibrėžia mokyklos nebaigusius asmenis, kaip švietimo ar mokymo įstaigose nebesimokančius 18–24 metų amžiaus sulaukusius asmenis, turinčius tik pagrindinį ar žemesnį išsilavinimą. 2003 m. apibrėžimą patvirtino Europos Vadovų Tarybos švietimo ministrai (2003 m. gegužės mėn. Tarybos išvados dėl Europos švietimo ir mokymo vidurkio rodikliu (lyginamųjų standartu). Todėl mokyklos nebaigę asmenys yra tie, kurie įgijo ikimokyklinį, pradinį, pagrindinį ar nebaigtą vidurinį išsilavinimą, nepasiekę trečio lygmens (0, 1, 2 arba 3c lygis pagal Tarptautinį standartizuotą švietimo klasifikatorių (ISCED) (*Early school leaving in Europe*).

Mokyklos nebaigimas gali būti keliu formu. Tai jauni žmonės, kurie metė mokyklą neįgiję privalomo išsilavinimo; tie, kurie įgijo privalomą išsilavinimą, tačiau nėra įgiję vidurinio išsilavinimo; ir tie, kurie lankė ikiprofesinio ar profesinio mokymo įstaigas, tačiau neįgijo aukštesniam viduriniam išsilavinimui prilygstančios kvalifikacijos (*Early school leaving in Europe*).

Mokyklos nebaigimas yra rimta problema bet kurioje šalyje. Tai yra palaipsnio mokiniu atsiskyrimo nuo mokyklos proceso rezultatas dėl įvairiu tarpusavyje susijusiu veiksniu, įskaitant motyvacijos trūkumą, prastą mokymasi ir nusikalstamą elgesį – dažnai dėl sudetingos socialinės ekonominės situacijos ir tam tikru mokymo sistemos veiksniu („Eurydice“ švietimo problemos analize).

Mokyklos nebaigimas yra susijęs su nedarbu, socialine atskirtimi, skurdu ir prasta sveikata. Yra daugybė priežasčiu, dėl kuriu kai kurie jaunuoliai pirma laiko palieka švietimo ir mokymo sistema: asmeninės ar šeimos problemos, mokymosi sunkumai ar prasta socialinė ir ekonominė padėtis. Ne mažiau svarbūs veiksniai yra švietimo ir mokymo sistema, klimatas mokykloje bei mokytoju ir mokiniu santykiai. (*Early school leaving in Europe*).

Būdinga jaunuolio evoliucija tampant mokyklos nebaigusiu asmeniu dažnai buvo (ir, remiantis mūsų atliktu moksliniu tyrimu, kuriame dalyvavo mokytojai, tebėra) apibūdinama taip: mokinys ateina iš menkai išsilavinusios, socialiai ir ekonomiškai nepalankios aplinkos, kuri jį mažai palaiko. Nesėkmės ankstyvaisiais mokyklinio ugdymo metais gimdo priešišką požiūrį į mokyklą, kuris dažnai virsta chronišku pamokų praleidinėjimu. Šią padėtį dažnai sustiprina situacija už mokyklos sienų, kuri yra sunkiai valdoma ir kurioje svarbus vaidmuo tenka bendraamžių grupei. Dažniausiai po pamokų praleidinėjimo etapų ir mokyklos pranešimų, kurie atskleidžia, kad mokinys nelanko pamokų, jis arba ji galutinai meta mokyklą. Šis aprašymas, kuriame daugiausia dėmesio skiriama atskiram asmeniui, atskleidžia ne tik aiškias mokytoju „neprofesionalumo“ problemas, bet paslepia bet kokius struktūrinius trūkumus ir iš esmės atleidžia mokyklą (kaip instituciją) nuo atsakomybės. Tačiau dabartiniu mokslininku sutarimu mokyklos nebaigimas dėl keleto priežasčiu yra kur kas giliau įsišaknijęs ir sudėtingesnis reiškinys (Erna Nairz-Wirth, 2015).

Kadangi nėra vienos priežasties dėl mokyklos nebaigimo, nėra ir lengvu atsakymu. Politika, kuria siekiama sumažinti mokyklos nebaigusiu asmeniu skaičiu, turi apimti įvairius veiksnus ir sujungti švietimą ir socialinę politiką, jaunimo darbą ir su sveikata susijusius aspektus, pvz., narkotiku vartojimą, psichines ir emocines problemas (*Early school leaving in Europe*).

ES šalys įsipareigojo iki 2020 m. sumažinti mokyklos nebaigusiu asmeniu skaičiu iki mažiau nei 10 %. Jaunuoliu išsilavinimo pasiekimai yra būtini kiekvieno jaunuolio įsidarbinimo perspektyvoms. Tai svarbu mūsų ekonomikos augimui ir socialinei santalkai, ypač tuo metu, kai dabartinė finansu ir ekonomikos krizė daro rimtą poveikį jaunimui ir jų šeimoms. Investavimas į švietimo sistema padeda išsilaisvinti iš nepritekliaus ir skurdo rato, dėl kurio pernelyg daug jaunų žmonių visoje Europoje patenka į socialinę atskirtį (*Reducing early school leaving: Key messages and policy support. Final Report of the Thematic Working Group on Early School Leaving, 2013*).

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Interneto šaltiniai

Early school leaving

https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_en

ES Komisijos ataskaita apibūdina mokyklos nebaigimo problemos esmę, pateikia nuorodas į šaltinius apie tai, kas buvo padaryta sprendžiant šią problemą ir kokie yra tolesni veiksmai.

Understanding and preventing early school leaving

https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/experts/understanding_and_preventing_e.htm

Prof. Erna Nairz-Wirth (Edukologijos katedros vedėja Vienos ekonomikos ir verslo universitete) analizuoja mokyklos nebaigimo sampratą. Ji pagrindžia nuomonę, kad pasitraukimas iš mokyklos yra gerokai sudėtingesnis reiškinys ir kad kiekvienas atvejis turi atskirą istoriją, kurios šaknys dažnai siekia net vaikų darželį.

Reducing early school leaving: Key messages and policy support

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/esl-group-report_en.pdf

Mokyklos nebaigimo klausimų ES teminės darbo grupės galutinė ataskaita.

Tackling early school Leaving in Europe: Different policies

<https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/DICE/Education-and-Innovation/Education/Enrolment-and-Educational-Attainment/DR312-db3-tackling-early-school-leaving/fileBinary/DR312-db3-tackling-early-school-leaving.pdf>

Europos šalyse įgyvendinamos politikos priemonės, padėsiančios išvengti mokyklos nebaigimo.

Eurydice Brief. Tackling early leaving from education and training

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b0599400-7bac-11e5-9fae-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

Šioje „Eurydice“ švietimo problemos analizėje pateikta bendros „Eurydice“ ir CEDEFOP ataskaitos „Kaip spręsti ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos klausimą: strategijos, politikos gairės ir priemonės“ (angl. *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*) santrauka, kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas bendrajam ugdymui mokyklose.

Education & Training 2020. Schools policy. A whole school approach to tackling early school leaving Policy messages

http://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2014-2015/school/early-leaving-policy_en.pdf

Šiame dokumente pateikiamos Europos Sąjungos „Švietimo ir mokymo 2020“ darbo grupės, dirbančios Mokyklų politikos (2014–2015 m.) klausimais, išvados dėl prioritetinės temos „Mokyklos nebaigimas“.

European Commission: Education and training policies on early school leaving

https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_en

Ataskaitos „Visuminis požiūris į mokyklą siekiant mokyklos nebaigusią asmenų skaičiaus mažinimo“ rezultatai ir politikos gairės

1.2. Statistiniai duomenys ir lyginamoji analizė

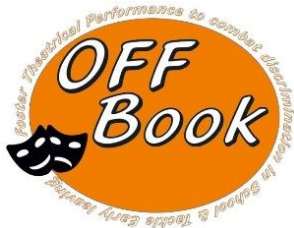
Kaip buvo minėta anksčiau, „Europa 2020“ strategijoje nustatytas tikslas sumažinti 18–24 metų amžiaus asmenų, anksti pasitraukusių iš švietimo ir mokymo sistemos, skaičių iki mažiau nei 10 %. (*European semester thematic fact sheet. Early school leavers*). Remiantis statistiniais duomenimis, 2011 m. daugiau nei 6 mln. jaunuolių ES paliko švietimo ir mokymo sistemą geriausiu atveju įgiję vidurinį išsilavinimą. 2016 m. Europoje vis dar buvo daugiau nei 4 milijonai mokyklos nebaigusią asmenų, apie 45 % iš jų dirbo (*European semester thematic fact sheet. Early school leavers*).

ES valstybėse narėse 2016 m. mokyklos nebaigusią asmenų dalis buvo nuo 2,8 % Kroatijoje (pažymėtina, kad duomenys yra mažai patikimi) iki 19,6 % Maltoje (*European semester thematic fact sheet. Early school*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

leavers). Be to, tarp ES valstybių narių didžiausias (procentine dalimi) nuo 2011 m. iki 2016 m. mokyklos nebaigusių asmenų skaičius mažėjimas buvo Portugalijoje, Ispanijoje ir Graikijoje; tai taip pat buvo būdinga ir Turkijai bei Norvegijai, tačiau jos nėra ES narės. Nuo 2011 m. iki 2016 m. mokyklos nebaigusių asmenų dalis padidėjo aštuoniose valstybėse narėse. Didžiausias padidėjimas buvo užfiksuotas Slovakijoje, Bulgarijoje, Čekijoje ir Vengrijoje, mažesnis padidėjimas – Švedijoje, Slovėnijoje, Rumunijoje ir Estijoje (Šaltinis: Eurostatas (LFS, lentelė [t2020_40]).

Palyginus 2016 m. duomenis su 2006 m. duomenimis, visose valstybėse narėse, kurių duomenys yra prieinami, mokyklos nebaigusių asmenų dalis sumažėjo, išskyrus Čekijos Respubliką, Rumuniją ir Slovakiją. 2016 m. mažiausi mokyklos nebaigusių asmenų rodikliai buvo užfiksuoti Kroatijoje (2,8 %), Lietuvoje (4,8 %), Slovėnijoje (4,9 %), Lenkijoje (5,2 %) ir Liuksemburge (5,5 %), o didžiausiai lygiai buvo užregistruoti Maltoje (19,6 %), Ispanijoje (19,0 %) ir Rumunijoje (18,5 %). Penkiolika valstybių narių jau pasiekė savo nacionalinį 2020 m. rodiklio tikslą: Belgija, Danija, Airija, Graikija, Prancūzija, Kroatija, Italija, Kipras, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Austrija, Slovėnija ir Suomija (Šaltinis: Eurostatas (LFS, lentelė [t2020_40]).

Pastaraisiais metais Europos Sąjungoje (ES) anksti paliekančiųjų švietimo ir mokymo sistemą asmenų (18–24 metų) – kurie paprastai vadinami mokyklos nebaigusiais – dalis nuolat mažėjo (nuo 17,0 % 2002 m. iki 10,7 % 2016 m.). Merginos (9,2 % 2016 m.) yra mažiau linkusios palikti švietimo ir mokymo sistemą nei vaikinai (12,2 %) (Šaltinis: Eurostatas (LFS, lentelė [t2020_40]).

Nors daugiau nei 70 % mokyklos nebaigusių asmenų ES yra įgiję pagrindinį išsilavinimą, apie 17 % yra įgiję tik pradinį išsilavinimą. Pastaroji grupė ypač didelė yra Bulgarijoje (38 %) ir Portugalijoje (40 %) (Šaltinis: Eurostatas (LFS, lentelė [t2020_40]).

Be to, „Eurydice“ švietimo problemos analizė nurodo, kad sprendžiant ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos (2017 m.) atvejus, daugelyje Europos šalių mokyklos nebaigusių asmenų skaičius per pastaruosius metus sumažėjo; ir esant dabartiniam 12 % ES vidurkiui, ES valstybėse narėse bendrai artėjama prie 10 % rodiklio, kurį jos turėtų pasiekti iki 2020 m., jei išliktų dabartinės tendencijos. Daugiau nei pusėje tyrime dalyvavusių šalių yra pasiektas ES pagrindinis tikslas, o apytikriai trečdalyje visų tyrime dalyvavusių šalių buvo pasiekti užsibrėžti nacionaliniai rodikliai, kurie dažniausiai yra net aukštesni nei ES pagrindinis tikslas.

Per pastaruosius kelerius metus mokyklos nebaigusių asmenų rodiklis svyruoja nuo 3 % iki 20 % visų mokyklos nebaigusių jaunuolių vienoje šalyje. Europos Sąjungoje yra daugiau nei keturi milijonai jaunų žmonių nuo 18 iki 24 metų amžiaus, kurie nėra įgiję vidurinio išsilavinimo ir šiuo metu nedalyvauja jokiaje oficialioje švietimo ar mokymo veikloje (ES apibrėžimas). (Erna Nairz-Wirth, 2015).

Visų mokyklos nebaigusių jaunų žmonių vidurkis 2015 m. buvo 10,1 %, o 2016 m. – 9,8 %. Lyčių požiūriu, naujausi Eurostato statistiniai duomenys (ES-LFS, 2017 m.) rodo, kad 2016 m. iš švietimo sistemos pasitraukti buvo labiau linkę vaikinai (10,4 %) nei merginos (7,7 %).

Palyginti su ankstesniais metais, skaičiai yra truputį mažesni, tačiau problema išlieka aktuali.

Interneto šaltiniai

Eurostat data

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Anksti paliekančiųjų švietimo ir mokymo sistemą statistiniai duomenys pagal lytį ir gimimo šalį. Duomenys patikrinti 2018-03-29 (paskutinis atnaujinimas 2017-12-21).

Eurydice Brief. Tackling early leaving from education and training

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/b0599400-7bac-11e5-9fae-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

Šioje „Eurydice“ švietimo problemos analizėje pateikta bendros „Eurydice“ ir CEDEFOP ataskaitos „Kaip spręsti ankstyvo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos klausimą: strategijos, politikos gairės ir priemonės“ (angl. *Tackling Early Leaving from Education and Training in Europe: Strategies, Policies and Measures*) santrauka, kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas bendrajam ugdymui mokyklose.

Early school leaving. Lessons from research for policy makers.

<http://archimedes.ee/wp-content/uploads/2014/01/early-school-leaving-report.pdf>

Ši ataskaita remiasi Europos ir tarptautiniais šaltiniais, siekiant išnagrinėti mokyklos nebaigimo (MN) Europoje priežastis ir pasekmes bei galimas priemones šiai problemai spręsti.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

CARMA> Early School Leaving – Statistics, Policies and Good Practices in Collaborative Learning

<http://carma-project.eu/wp-content/uploads/2017/02/WP2-1-Country-specific-report-mapping-data-across-all-7-partner-countries.pdf>

Šioje ataskaitoje nagrinėjami pagrindiniai Europos Sąjungos faktai, duomenys bei skaičiai, susiję su mokyklos nebaigimu.

European semester thematic factsheet. Early school leavers -2017

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_early-school-leavers_en.pdf

Šiame dokumente pateikiami 2006–2016 metų statistiniai duomenys bei paaiškinami tolesni veiksmai, kuriais siekiama iki 2020 m. sumažinti šią problemą.

1.3. Politika ir mokyklos nebaigimas

Švietimas iš tikrųjų yra palyginti nauja ES veiksmų sritis. Tik 80-aisiais metais švietimas tapo diskusijų dėl ES veiksmų prioritetų dalimi, ir nors Mastrichto sutartis dar kartą patvirtino nacionalinių išimtinių kompetencijų pranašumą prieš švietimo sistemas, tuo pačiu metu jos 126 straipsnyje ES buvo leista imtis veiksmų siekiant prisidėti prie „kokybiško švietimo“. Nuo to laiko progresas buvo tęstinis, todėl paskatino 2000 m. kovo mėn. Lisabonoje vykusioje Europos Vadovų Taryboje priimti išvadas, dar vadinamas „Lisabonos strategija“, kurios tapo gairėmis, grindžiamomis tikslu paversti Europą konkurencingusia ir dinamiškiausia pasaulio žinių ekonomika. Šiame nacionalinių švietimo politikos strategijų intervencijos procese MN visada buvo diskusijų objektas. Svarbu pabrėžti, kad savo veiksmuose švietimo srityje ES Komisija turi išlaikyti atsargią pusiausvyrą tarp tikslų ir uždavinių, kurie yra naudingi ES ekonominei erdvei, ir, kita vertus, gerbti nacionalines valstybių narių kompetencijas visais švietimo klausimais. Tuo pačiu metu reikėtų stebėtis, ar dėmesys švietimui, kaip skurdo mažinimo ir ekonomikos augimo skatinimo priemonei, tam tikru mastu neriboja veiksmų aktualumo skatinant novatoriškus švietimo metodus.

Vienas iš pagrindinių švietimo srities tikslų – mažinti mokyklos nebaigimo dažnumą Europoje. Pradedant įprastu duomenų rinkimo ir stebėsenos procesu, politikos formuotojai turėtų pateikti kiekybinius ir kokybinius mokyklos nebaigusių asmenų tyrimus, kurie padėtų parengti reguliavimo mechanizmus ir tikslinę politiką. Pagal Europos Komisiją, pastangos kovoti su mokyklos nebaigimu turėtų būti grindžiamos suderinta visų valdžios lygių ir politikos sričių strategija. Būtina įgyvendinti skirtingų Europos politikos sektorių koordinavimą, tarp nacionalinių valdžios institucijų ir viešųjų / privačių tinklų.

Atsižvelgiant į tai, teisėkūros priemonės pabrėžė valstybių narių bendradarbiavimo poreikį, siekiant plėtoti kokybišką švietimą ir sėkmingas mokyklų sistemas.

Vadovaujantis anksčiau minėta Lisabonos strategija, Europos Parlamento rezoliucijoje dėl Lisabonos strategijos laikotarpio vidurio peržiūros (2005 m.) nustatyta, kad ateinančius penkerius metus prioritetas bus Lisabonos strategijos tikslų įgyvendinimas; tuo pačiu metu 2009 m. gegužės mėn. Tarybos išvadose buvo nustatyta Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokyklos srityje strateginė programa („ET 2020“).

Švietimo tarybos rekomendacija dėl ankstyvo pasitraukimo iš mokyklos mažinimo politikos ir 2011 m. priimtos Europos Parlamento rezoliucijos dėl mokyklos nebaigimo problemos sprendimo yra papildomos priemonės keistis gerą patirtimi tarp valstybių, teikiant prevencines strategijas ir plėtojant paliekančiųjų mokyklą reintegracijos politiką ES.

Galiausiai, 2010 m. buvo pradėta „Europa 2020“ strategija kaip atnaujintas ateinančio dešimtmečio prioritetas, siekiant sukurti pažangią, tvarią ir integracinę Europos ekonomiką, siekiant iki 2020 m. sumažinti mokyklos nebaigusių asmenų vidurkį Europoje iki mažiau nei 10 %.

Atsižvelgdama į Europos politinių strategijų sklaidą, Europos Taryba aktyviai siekia bendradarbiavimo švietimo srityje, remdama veiksmus vietos ir nacionaliniu lygiu ir skatina pliuralizmą bei kokybišką mokymą. Keletą svarbių dokumentų, įskaitant Europos Tarybos Chartiją dėl Švietimo demokratiniam pilietiškumui ir žmogaus teisių ugdymui (angl. *Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education*) (CM/Rec(2010)7), Rekomendaciją dėl neformaliojo jaunų žmonių mokymosi ir

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

savišvietos skatinimo ir pripažinimo (angl. *Recommendation on the promotion and recognition of non-formal education / learning of young people*) (CM/Rec(2003)8) ir Rekomendaciją dėl viešosios atsakomybės už aukštąjį mokslą ir mokslinius tyrimus (angl. *Recommendation on the public responsibility for higher education and research*) (CM/Rec(2007)6) priėmusios valstybės buvo keletą kartų paprašytos nustatyti prioritetines problemas, galimus sprendimus ir gerosios praktikos pavyzdžius.

2011 m. priimtose Tarybos rekomendacijose pabrėžiama tikslingos visapusiškos strategijos, apimančios visus švietimo lygius ir stiprią bendruomenės veiklą, reikmė.

Kad strategija būtų veiksminga, ji turėtų apimti tris priemonių rūšis, grindžiamas nacionaliniais, akivaizdžiais atvejais: prevenciją, kompensavimą ir intervenciją.

Numatyta, kad visos šios politikos kryptys turėtų padėti suprasti galimas galutines mokyklos nebaigimo priežastis, padėti mokiniams įveikti pirmuosius mokymosi sunkumus ir padėti iš naujo integruoti mokyklos nebaigusius asmenis į švietimo ir mokymo sistemas.

Sprendžiant mokyklos nebaigimo problemas būtinas daugelio politinių ir finansinių subjektų dalyvavimas – norint sukurti bendrą požiūrį tarp atitinkamų politikos sričių ir nacionalinių, regioninių ir vietos suinteresuotų subjektų, būtina stiprinti valdymą ir bendravimą tarp įvairių skirtingų sektorių.

Moksliniai šaltiniai šia tema nurodo, kad nors ir yra aiškių įrodymų dėl daugelio išlaidų, susijusių su mokyklos nebaigimu, nacionaliniu lygmeniu priimta politika dar turi įrodyti savo vertę, daugiausia dėl to, kad trūksta svarbių ir nuoseklių duomenų (Brunello-De Paola, 2013)

Viena vertus, ES veiksmai šiuo klausimu yra pagrįsti kruopščiu duomenų rinkimu ir vertinimu valstybėse narėse, o, kita vertus, tradiciniu tarpvyriausybiniu modeliu, grindžiamu valstybių bendradarbiavimu. ES finansavimas veiksams, kuriais siekiama spręsti mokyklos nebaigimą, yra horizontalus, nuoseklus ir aiškiai skirtas skatinti pokyčius mokyklų sistemų struktūrose ir mokytojų kompetencijoms ugdyti, kurie yra laikomi svarbiausiomis mokyklos nebaigimo priežastimis.

Interneto šaltiniai

Early School Leaving

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20170908-1>

Naujausi duomenys apie reiškinį Europos lygiu

FP7 project Reducing Early School Leaving (2013-2018)

<https://www.uantwerpen.be/en/projects/resl-eu/deliverables/resl-eu-publications/>

Projekto darbo grupių ir ekspertų pagrindinių publikacijų sąrašas ir rezultatai

European project CARMA

<http://carma-project.eu/>

Neformalaus mokymosi svarbos studentų motyvacijai aspektai; Europos projekto CARMA rezultatai. Daugiau informacijos rasite adresu: <http://carma-project.eu/wp-content/uploads/2017/02/WP2-1-Country-specific-report-mapping-data-across-all-7-partner-countries.pdf>

Council of the European Union. (2015)

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14441-2015-INIT/en/pdf>

„Tarybos išvados dėl mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiaus mažinimo ir sėkmingo mokymosi mokykloje skatinimo.“, Briuselis, 14441/15, 2015-11-24.

European Commission (2015)

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/183EN.pdf

„Eurydice“ švietimo problemos analizė. Kaip spręsti ankstyvojo pasitraukimo iš švietimo ir mokymo sistemos klausimą?“

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/esl-group-report_en.pdf

Mokyklos nebaigimo klausimų ES teminės darbo grupės galutinė ataskaita (2013 m.)

Brunello-De Paola, EENEE Report

www.eenee.de/dms/EENEE/Analytical.../EENEE_AR17.pdf

Mokyklos nebaigimo Europoje kaina (2013 m.)

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Eurostat. (2016)

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Early_leaver_from_education_and_training

Žodynėlis: Anksti paliekantis švietimo ir mokymo sistemą

Noel C. Timmerman, C. Macedo, E. Rocha, C. Araújo (2015). “Early School Leaving and Beyond”

<https://www.fpce.up.pt/ciie/sites/default/files/ESC45Foreword.pdf>

1.4. Sunkumai mokytojų akimis

Modulyje aprašytos sąlygos ir rizikos veiksniai, padedantys išsiaiškinti su mokykla susijusio streso situacijas, atsižvelgiant į mokytojų požiūrį. Daugiausia dėmesio skiriama a) stiprybių ir silpnybių, susijusių su mokyklos nebaigimo reiškiniu, analizei ir b) metodinių priemonių, skirtų įtraukti moksleivius ir užkirsti kelią nerimui mokyklos aplinkoje, priėmimui, atsižvelgiant į įvairius aspektus, susijusius su patirtimi mokykloje.

Modulis orientuotas į tai, kaip galima plėtoti žinias, įgūdžius ir kultūrinius objektus, padedančius spręsti mokyklos nebaigimo reiškinį mokyklų ir politinių sprendimų priėmimo lygiu, pradėdant nuo vidurinių mokyklų mokytojų perspektyvų. Literatūra šia tema nurodo, kad rizikos veiksniai, kurie, ko gero, yra bendri visose Europos šalyse, yra asmeniniai veiksniai (pvz., įvairios vertybės, lemiančios dezorientaciją arba didėjanti individo integracijos problema) ir socialiniai kultūriniai veiksniai (tokie kaip maža tikimybė gauti gerą darbą, švietimo svarba nėra pakankamai akivaizdi, skurdo įtaka emocinei gerovei, pvz., patyčios ir stigmatizacija tarp bendraamžių, žemas socialinis ir ekonominis statusas / aplinka, kurioje jaunuoliai gyvena, prastas socialinis elgesys už mokyklos ribų, kartais sukeliantis baudžiamąjį persekiojimą, didelis darbo valandų skaičius už mokyklos ribų, taip paliekant mažai laiko namų darbų ruošimui ir mokyklos lankymui) (Grange, 2011; Tilleczek et al., 2011; Colombo, 2008; Ress, 2007). Kaip mokytojai gali prisidėti, kad būtų išvengta aplinkybių, kurios lemia vidurinę mokyklą lankančių paauglių mokyklos nebaigimo? Kokias strategijas ir priemones mokytojai turi, norėdami įtraukti mokinius į mokymosi veiklą? Atsižvelgiant į tai, iššūkis yra šis:

- Padėti mokytojams pažinti teigiamą mokinių skatinimo dalyvauti mokymosi procesuose ir mokykliniame gyvenime įtaką, siekiant užkirsti kelią mokyklos nebaigimui;
- Atpažinti, stiprinti ir pagrįsti mokytojų turimas ugdymo veiklas ir programas, kurios laikomos perspektyviomis įgyjant praktinių žinių vidurinėje mokykloje.

Siekiant šių tikslų, per pastarąjį dešimtmetį buvo jaučiamas didesnis poreikis mokymo ir mokymosi modelių, pagrįstų moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi, vidurinėje mokykloje sklaidos, pvz., patirtimi pagrįstas mokymasis (O'Neil ir Marsick, 2009), praktine veikla pagrįstas mokymasis (Billett, Harteis ir Gruber, 2014), apklausa pagrįstas mokymasis (Haq, 2017), pagal kurį mokiniai dirba kartu ir sprendžia realias ir prasmingas problemas klasėje ir už jos ribų. Šiuo požiūriu problemų sprendimų pagrįstas mokymasis (Krajcik ir Blumenfeld, 2006; Savery, 2015) bei su darbu susijęs mokymasis (Tynjälä, 2009) labai padeda kuo dažniau į praktines ir teorines žinias integruojant naujus įtraukiančius būdus. Siekiant užkirsti kelią mokinių lūkesčių ir mokyklos pasiūlos neatitikimui, mokytojai turi išmokyti kaip savo klasėse praktiškai taikyti: a) praktines strategijas ir interaktyvius mokymo metodus; b) geras pagrindines raštingumo, skaičiavimo ir IT žinias (Billett, Harteis ir Gruber, 2014); c) tarpdisciplininių kompetencijų ugdymo ir tobulinimo strategijas, būtinas visiems šiuo metu besimokantiesiems; d) lanksčias mokymosi dalykų galimybes, pagal individualius kiekvieno atskiro poreikius. Remiantis šiais reikalavimais, visi mokymosi per veiklą, mokymosi bendradarbiaujant ir mokymosi naudojant technologijas metodai ir technikos turėtų būti integruojami ir įtraukti į mokymosi veiklas ne tik vidurinės mokyklos lygiu, bet ir pradinėje mokykloje bei aukštojo mokslo įstaigose.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Interneto šaltiniai

Prevention of Early School Leaving. Transnational Report

https://schoolinclusion.pixel-online.org/files/transnational_report/Transnational_Report_EN.pdf

Šioje ataskaitoje pateikiami Europos finansuojamų projektų, skirtų tirti mokytojų ir pagrindinių subjektų pagrindines strategijas ir ugdymą, siekiant užkirsti kelią mokyklos nebaigimui, rezultatai.

Early School Leaving and Learners with Disabilities and/or Special Educational Needs: A Review of the Research Evidence Focusing on Europe (A. Dyson and G. Squires, eds.).

<https://www.european-agency.org/sites/default/files/Early%20School%20Leaving%20Literature%20Review.pdf>

Dokumente pateikiama išskirtimo iš mokyklos ir mokymosi sutrikimų tyrimų apžvalga, ypatingą dėmesį skiriant Europos valstybėms.

Understanding and preventing early school leaving

https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/experts/understanding_and_preventing_e.htm

Straipsnyje apibūdinami pagrindiniai dalykai ir naudingos organizacinės strategijos, siekiant spręsti vidurinės mokyklos nebaigimo reiškinį.

International journal about the topic "Educational Reflective Practices Journal"

<https://www.francoangeli.it/riviste/sommario.asp?IDRivista=172&lingua=en&anno=2017>

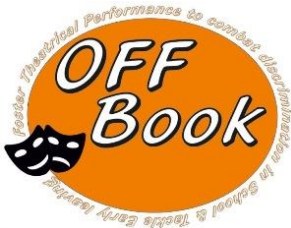
Leidinyje pateikiami empiriniai tyrimai ir straipsniai apie mokymo ir mokymosi metodus vidurinėse mokyklose ir aukštojo mokslo įstaigose.

1.5. Sunkumai mokinių akimis

Modulyje aprašytos sąlygos ir rizikos veiksniai, padedantys nustatyti su stresu mokyklose ir mokyklos nebaigimu susijusias situacijas mokinių požiūriu. Daugiausia dėmesio skiriama mokinių poreikiams ir prašymams, kurie nori turėti galimybę: a) užsiimti įdomiu ir veikla pagrįstu mokymu mokykloje ir b) įgyti profesinių ir naudingų praktinių žinių.

Mokyklos nebaigimo problemos analizė yra susijusi su būtinybe išanalizuoti signalus, pasireiškiančius prieš išskirtimo iš mokyklos situacijas, ir aplinkybes, kuriose jie pasireiškia: mokyklos nebaigimo priežastimis mokiniai dažnai įvardija silpną motyvaciją, negebėjimą priimti sprendimus, nervingumo būsenas, perėjimo etapus ir nesėkmes mokykloje (Colombo, 2010). Mokslinėje literatūroje teigiama, kad šie elementai nelaikomi subjektyviais požymiais, kuriuos reikia nagrinėti tik kaip atskiras paramos mokiniams priemones, o greičiau aplinkybėmis, kuriose mokiniams turi mokymosi patirties, ir prie kurių reikia priėti sistemiskai. Mes norime pabrėžti, kad mokyklos nebaigimo reiškinys yra įsišaknijęs besimokančių mokinių patirtyse, jų nesėkmėse mokykloje, taisyklių nesilaikymo ir pabėgimų pradžiose bei jų nepasitenkinime tuo, ką jie mokosi, ir ką jie laiko pernelyg nutolusiu nuo to, ką jie darys ateityje kaip specialistai (Cranton ir Cohen, 2013; Zurla, 2004). Pagal šią hipotezę tiriama mokyklos nebaigimo reiškinys yra kaip rezultatas ir tuo pačiu metu kaip galutinis teoriško nutolimo nuo to, ką mokiniai mokosi ir mano aliksiantys ateityje kaip darbą, reiškinys. Šiuo požiūriu mokyklos nebaigimas negali būti analizuojamas taikant linijines priežasties ir pasekmės sistemas; nesėkmės mokykloje ir mokyklos nebaigimo veiksniai yra tarpusavyje susijusių veiksnių rinkinys (Lynch, 2000).

Tarp elementų, kurie prisideda prie patirties mokykloje, yra šie veiksniai, kuriuos mokiniai, ypač vidurinės mokyklos, laiko svarbiausiais: pasitenkinimas pasirinktu keliu, pasiekimai mokykloje, mokyklai ir žinioms suteikiama reikšmė, savęs kaip besimokančiojo suvokimas, santykiai su mokytojais, bendraamžiais ir tėvais (Gable, Wolf, 2012; Bracci, Grange, 2018). Vidurinių mokyklų mokiniai vis dar skundžiasi dėl teorinių žinių nutolimo nuo darbo praktikos ir bekontekščio mokymo taikymo formalioje švietimo aplinkoje (Howe & Ito, 2017; Kaneklin, 2008; Vicari, 2008); jie nori mokytis profesijos ir įgyti profesinės patirties. Mokiniai mano, kad mokytojai nesupranta jų problemų ir kad yra visiškai jiems abejingi, o tai gali sukelti blogus mokytojų ir

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

mokinių santykius. Dažnai mokykla neįvertina „gyvenimo įgūdžių“ (<http://santachiaralab.unisi.it/teaching-learning-center/>), kuriuos mokiniai įgyja kasdieniame gyvenime, ir tokio tipo įgūdžių nelaiko formalaus švietimo rezultatais, todėl mokiniai nesijaučia vertinami mokyklos. Jie mano, kad prastai pasirinko dalykus / mokyklą arba kad mokymosi kelias per ilgus. Jų poreikiai yra gauti daugiau dėmesingo atsižvelgimo į jų problemas, geresnį mokymą ir geresnį pasirengimą profesijai. Šiuo požiūriu, puikūs metodologiniai indėliai gaunami mokykloje integruojant mokymo ir mokymosi modelius, pagrįstus moksliniais tyrimais ir praktine patirtimi, kaip antai profesijos mokymasis (O’Neil ir Marsick, 2009), praktine veikla pagrįstas mokymasis (Billett, Harteis ir Gruber, 2014), apklausa pagrįstas mokymasis (Haq, 2017 m.). Šie praktiniai mokymo ir mokymosi metodai suteikia mokiniams sąlygas integruoti tai, ką jie mokosi mokykloje, į tai, ką jie kada nors tikisi pritaikyti darbo rinkoje. Leidžiant mokiniams eksperimentuoti su į darbą orientuotomis žiniomis ir mokymosi priemonėmis bei įrankiais, kurie palengvina mokymosi proceso pritaikymą, šiandien reiškia tikslą, kuris turi būti pasiektas siekiant užkirsti kelią mokyklos nebaigimo reiškiniams.

Interneto šaltiniai

EU Thematic Working Group on Early School Leaving

http://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/esl/esl-group-report_en.pdf

Šie dokumentai iliustruoja teminės darbo grupės, dirbančios mokyklos nebaigimo klausimais ir sukurtos siekiant padėti Europos šalims įgyvendinti sėkmingą MN prevencijos politiką, rezultatus.

Comparative Perspectives on Early School Leaving in the European Union

<https://www.routledge.com/Comparative-Perspectives-on-Early-School-Leaving-in-the-European-Union/Van-Praag-Nouwen-Van-Caudenberg-Clycq-Timmerman/p/book/9781138048072>

Rinkinyje pateikiama mokyklos nebaigimo (MN) devyniose Europos Sąjungos šalyse analizė, ypatingą dėmesį skiriant jauniems žmonėms, kurie anksčiau buvo įtraukti į švietimo sistemą bendrojo lavinimo vidurinėje mokykloje ir už jos ribų.

Kiti šaltiniai

Billett, S., Harteis, C., & Gruber, H. (Eds.). (2014). *International handbook of research in professional and practice-based learning*. Dordrecht: Springer.

Bracci F., Grange T. (2017). Indagare il disagio scolastico: una ricerca situata. *Civitas Educationis*, 2, 2017.

Colombo M. (2008). Abbandono scolastico e strategie di comunicazione per l’innalzamento dei livelli di istruzione nella Provincia di Brescia. In Eugeni R., Taccolini M. (a cura di). *Un bene comune: i rischi di abbandono del sistema formativo nella Provincia di Brescia*. Milano: Vita e Pensiero, psl. 39-136.

Cranton P., Cohen, L. (2013). Learning through Teaching: A Narrative Analysis. In Wang V. (ed.), *Handbook of Research on Teaching and Learning in K-20 Education*, Hershey, PA: Igi Global, psl. 17-33.

Day, C. (2017). Competence-based education and teacher professional development. In *Competence-based vocational and professional education* (psl. 165-182). Springer, Cham.

Gable R., Wolf M. (2012). *Instrument Development in the Affective Domain: Measuring Attitudes and Values in Corporate and School Settings*. 2nd Ed., New York: Springer.

Grange Sergi T. (2011). *Differenziazione pedagogica e equità formativa nella scuola. Nuove sfide e antichi dibattiti*. In Piu C., Piu A. De Pietro O. (Eds.). *I tempi e i luoghi della formazione*. Roma: Monolite editrice, psl. 73-80.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

Haq, I. (2017). Inquiry based Learning. *ABC of Learning and Teaching in Medicine*, 11.

Howe, J., & Ito, J., (2017) *Al passo col futuro. Come sopravvivere all'imprevedibile accelerazione del mondo*. Milano: Egea.

Krajcik, J. S., & Blumenfeld, P. C. (2006). Project-based learning (psl. 317-34). na.

Littlejohn, M. (2006). Embedded learning: is it "learning" or is "work"?. *Development and Learning in Organizations: An International Journal*, 20(5).

Lynch K. (2000). *Research and theory on equality in education*. In Hallinan M. T. (Eds.). *Handbook of sociology of education*. New York: Kluwer Academic, psl. 85-105.

O'Neil, J., & Marsick, V. J. (2007). *Understanding action learning*. AMACOM Div American Mgmt Assn.

Savery, J. R. (2015). Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions. *Essential readings in problem-based learning: Exploring and extending the legacy of Howard S. Barrows*, 9, 5-15.

Vicari, S. (2008). Conoscenza e impresa, in *Sinergie*, (76): 43-66.

Zurla P. (a cura di) (2004), *Volte della dispersione scolastica e formative: un'indagine in Provincia di Forlì-Cesena*, Milano, FrancoAngeli.

1.6. Išvados

Apibendrinant, yra keletas dalykų, kuriuos verta paminėti:

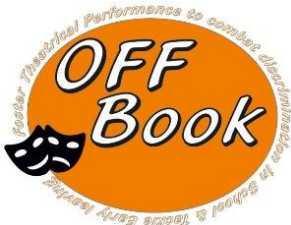
- Pirma, MN yra sudėtingas reiškinys, kurio priežastys yra daugialypės. Išanalizavus surinktus duomenis taip pat aišku, kad šis reiškinys, nors ir skirtingomis proporcijomis, bet būdingas visoms Europos šalims. Tiesa, kad mokyklos nebaigimas šiuo metu mažėja, ir nors ir įvairiose valstybėse narėse jau pasiektas ES iniciatyvomis nustatytos 10 % dalies tikslas, bet mokyklos nelankymo skaičius vis dar gana aktualus, nes suskaičiuoti net 4 milijonai mokyklos nebaigusių jaunų žmonių visoje Europoje;
- Antrasis dalykas yra tas, kad galima išskirti keletą bendrų bruožų, nors ir su nežymiais skirtumais. Mokyklos nelankymas nebūtinai yra susijęs su subjektyviais veiksniais (pvz., individualiu socialiniu nuošalėjimu ir pažeidžiamumu), o su „aplinkos“ mokykloje veiksniais. Tokiu būdu mokyklos nelankymo priežastys randasi mokinių patirtyje, jų nesėkmėse mokykloje, taisyklių nesilaikyme ir pabėgimų pradžiose bei jų nepasitenkinime tuo, ką jie mokosi;
- Trečiasis dalykas susijęs su tuo, kad norint spręsti mokyklos nebaigimo problemą būtinas daugelio ir skirtingų suinteresuotų narių įsitraukimas ir dalyvavimas. Taigi, mokyklų, universitetų ir pilietinės visuomenės asociacijų įsitraukimas kuriant „Off Book“ knygą teatrui vykdomas teisingu būdu;
- Ketvirtasis ir paskutinis dalykas yra nuoseklių duomenų apie veiksmų, kuriais sprendžiama (ar bandoma spręsti) mokyklos nebaigimo problema, kokybę bei apie mokymo turinį apskritai trūkumas. Paprastai Europos lygiu pradėtuose projektuose ir pasiūlymuose daugiausia dėmesio skiriama kiekybiniais elementams, t.y. nacionaliniu ir vietos lygiu priimtų norminių ir administracinių veiksmų skaičiumi; mokinių, susijusių su mokyklos nebaigimu mastui; mokymo programų tobulinimų nacionaliniu lygiu mastui. Priešingai, taip pat reikia įvertinti patirtimi pagrįsto mokymosi metodo poveikį mokyklos aplinkai, mokytojų patirčiai ir mokinių lūkesčiams, siekiant aiškiai parodyti, kaip mokinių „suvokimas“ apie savo klasės aplinką gali būti sprendžiamas ir tobulinamas pasitelkiant šiuos naujoviškus mokymo metodus ir kiek aktualūs šie metodai gali būti kokybiniu požiūriu.

Interneto šaltiniai

A whole school approach to reduce early school leaving

https://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_en

ES Komisijos ataskaita apibūdina mokyklos nebaigimo problemos esmę, pateikia nuorodas į šaltinius apie

Project Number: 2017-1-LT01-KA201-035235

tai, kas buvo padaryta sprendžiant šią problemą ir kokie yra tolesni veiksmai.

Reducing early school leaving: Key messages and policy support

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/esl-group-report_en.pdf

Mokyklos nebaigimo klausimų ES teminės darbo grupės galutinė ataskaita

**Education & Training 2020. Schools policy. A whole school approach to tackling early school leaving
Policy messages**

http://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2014-2015/school/early-leaving-policy_en.pdf

Šiame dokumente pateikiamos Europos Sąjungos „Švietimo ir mokymo 2020“ darbo grupės, dirbančios Mokyklų politikos (2014–2015 m.) klausimais, išvados dėl prioritetinės temos „Mokyklos nebaigimas“.

Council of the European Union. (2015)

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14441-2015-INIT/en/pdf>

„Tarybos išvados dėl mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo ir sėkmingo mokymosi mokykloje skatinimo.“, Briuselis, 14441/15, 2015-11-24.

Understanding and preventing early school leaving

https://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/experts/understanding_and_preventing_e.htm

Straipsnyje apibūdinami pagrindiniai dalykai ir naudingos organizacinės strategijos, siekiant spręsti vidurinės mokyklos nebaigimo reiškinių.

Early School Leaving: Reasons and Consequences

<http://store.ectap.ro/articole/660.pdf>

Straipsnyje nagrinėjamos mokyklos nebaigimo priežastys bei dalyvavimo ugdymo ir mokyklos aplinkoje sąsajos

Statistical Data

http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Early_leavers_from_education_and_training

Šiame straipsnyje pateikiami anksti paliekančiųjų švietimo ir mokymo sistemą Europos Sąjungos (ES) šalyse statistiniai duomenys. Šis straipsnis yra internetinio leidinio apie švietimą ir mokymą ES dalis.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.